

FOAIA POPORULUI ROMÂN

Apare în fiecare zi cu cele mai noi știri din țară și străinătate

ZIARUL ZILNIC :

ABONAMENTUL: „Foia Poporului Român“, „Foia Ilustrată“ și „Cucu“ pe un an 18 cor., pe jumăt. de an 10 cor., pe un sfert de an 6 cor. Pe o lună 2,40 C.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRATIA BUDAPESTA, VII., ILKA-UTCA NRUL 36. :: TELEFON: 47—82. MANUSCRISE NU SE INAPOIAZA

ZIARUL POPORAL :

ABONAMENTUL: „Foia Poporului Român“, „Foia Ilustrată“ și „Cucu“ pe un an 7 cor., pe jumăt. de an 3,50 cor. Pentru America pe un an 3 dolari.

Bulgarii au cucerit orașul Priștina

Viena, 12 Noiembrie. — »Reichspost« primește o telegramă particulară din Sofia, care anunță următoarele:

»Cavaleria bulgară a pătruns în Priștina«.

Prin acest succes al bulgarilor, nădejdea sîrbilor de a opune o rezistență mai îndelungată între Prizren și Priștina — s'a risipit.

Orașul Priștina a fost cucerit de sârbi la 22

Octombrie 1912, numără 30.000 locuitori și e cel mai important punct din acea parte albaneză care prin tratatul dela București a fost cedată Serbiei. Locuitorii din Priștina sînt în mare parte albanezi, și nutresc de mult dușmănie sîrbilor, Priștina a fost capitală a vilaietului turc Kossovo.

Lupte între Bulgari și trupe anglo-franceze — Succese bulgare lângă Prilep —

Sofia, 12 Noiembrie. — Comunicatul oficial bulgar din 10 Noiembrie anunță:

Trupe bulgare au obținut succese în sectorul Klepa—Planina, unde trupe franceze și engleze au încercat să treacă malul stîng al râului Vardar.

Ele au fost respinse și urmărite de trupele bulgare.

Ziarul italian »Secolo« află că bulgarii se apropie și de orașul Monastir.

Camera greacă a fost dizolvată

ATENA, 12 Noiembrie. — Agenția Reuter anunță că Camera greacă a fost dizolvată. Noile alegeri vor avea loc la 19 Decembrie.

anunță că Camera greacă a fost dizolvată.

Armata germană a ocupat în Serbia, Ribarska-Bania

Berlin, 12 Noiembrie. — Raportul german de astăzi, anunță că forțele germane continuă urmărirea sîrbilor la sud de Kraljevo și Treset-

nic. Au ocupat Ribarska-Bania, localitatea balneară unde regele Petru își avea reședința de vară. — Au mai fost prinși 1700 sârbi.

Presă din Italia contra ziarelor engleze

Roma, 12 Noiembrie. — Presă italiană se miră cum unele zăre din străinătate dau zor cu adierea Italiei la pactul din Londra, pe când chestia aceasta părea a fi rezolvată chiar dela intrarea Italiei în războiu. Nedumerirea aceasta e cu atât mai mare întru cât îndoiala că Italia n'ar fi subscris acordul din Londra pornește dintr'o gazetă de obicei bine informată ca »Times«. Ce scop o fi urmărind această campanie? — așa se întreabă ziarul »Messaggero«. E destul să reproducem — continuă »Messaggero« — următoarea depeșă din 27 Mai curent, imprăștiată de Agenția oficială Reuter: »Aflăm din izvor diplomatic că Italia a aderat la pactul încheiat la Londra, după care aliații se leagă să nu încheie pace separată.«

E evident — scrie »Messaggero« — că guvernul britanic n'ar fi îngăduit publicarea unei astfel de informații, dacă ea n'ar fi fost cu totul întemeiată; prin urmare, îndoelile arătate

de o anumită presă sunt absolut neîndreptățite și chiar jienitoare față de lealitatea atitudinii noastre, ca și față de conlucrarea noastră elicace la antrepriza comună.

Acei cari caută să stîrnească neîncredere între Italia și Serbia — adaugă »Messaggero« — cu sperietoarea coastei, dalmatice, ca și cei cari seamănă zizanii între Italia și Grecia, sunt cei mai buni aliați ai Germaniei și ai Austro-Ungariei.

În acelaș senz vorbește Tribuna și Ideea Naționale.

»Ideea Naționale« adaugă că serbofiliile din Londra ar trebui să-și amintească că Italia duce un război care înfrunțește asupra situației balcanice și orientale și că prin urmare, pentru scăparea însăși a Serbiei, acțiunea cu adevărat hotărîtoare nu va putea fi împlinită de cît de Italia.

Demonstrații studentești la Iași

București, 12 Noiembrie. — Studenții partizani ai d-lor Take Ionescu și Filipescu au demonstrat ostil la redacția ziarului »Iași« spărgînd geamurile și făcînd și alte stricăciuni. Ziarul »Iași« este organul care duce cea mai violentă campanie contra acelor bărbați politici din țară, cari vor ca România să intre în război alături de Ententa. Studenții au demonstrat contra acestui ziar, fiindcă zilele trecute a apărut în doliu, arătînd crima de neam ce se comite prin agitațiile rusofile. Tot ziarul »Iași« a publicat un manifest, în care se spune că Take Ionescu — Filipescu și partizanii lor imbrăncesc România

într'o direcție unde ori cîtă sacrificii s'ar face, România n'ar putea câștiga nimic, și astfel România e împedicată de acești politicieni să meargă într'acolo unde așteapta țara un câștig sigur, Basarabia, singurul ținut, care se poate desrobi astăzi. Basarabia — ori nimic.»

De aceea studenții au demonstrat contra redacției »Iași«. Un număr din acești studenți au fost arestați. La parchet au fost citați numeroși studenți, căpota li s'au luat lungi interogatorii. Fiind temei că studenții vor provoca noi turburări, autoritățile au concentrat numeroase forțe politienești în întreg orașul Iași.

DIN ROMÂNIA

Intrunirea Federației Unioniste la Galați

Intrunirea ce a ținut-o »Federația Unionistă« la Galați — a fost foarte bine populată, dar des întreruptă de incidente provocate de muncitorii socialiști. Au ținut discursuri, d-nii L. Cantacuzino, Dimitrie Plesnilă, părintele Lucaciu, Const. Mille, Aurel Iliescu, părintele Imbroane, Em. Antonescu, dr. Istrati, deputarul Titulescu, părintele Ghermani din Cernăuți. Adunarea a fost prezidată de d. Leon Cantacuzino. S'au ținut discursuri foarte violente contra guvernului Brătianu și contra regelui.

Părintele Lucaciu a protestat contra guvernului român, fiindcă zice că urmărește acelaș ideal ca și cei dela »Federația Unionistă«, cu toate acestea guvernul se ridică contra acestei grupări. Aci e o fățarnicie sau rea credință — a exclamat părintele Lucaciu.

— Nu înțeleg cum regele și guvernul nu îndeplinesc voința poporului, care s'a manifestat în deajuns în România. Părintele Lucaciu a făcut apoi apologia Belgiei și Serbiei, cari se jertfesc pentru idealul național. Așa trebuie să facem și noi! La aceste cuvinte, câți-va muncitori aflați în sală au protestat contra războiului, spunînd că de un an și jumătate lucrătorii din portul Galați nu mai au de lucru.

Cu greu liniștea a fost restabilită în sală.

A luat apoi cuvîntul d. Const. Mille:

Oratorul atacă dinastia, care spune d-sa a strical totul în țara aceasta, îmbogățindu-se și lăsînd poporul în întinerie și mizerie.

Guvernul șoptește că el voește să intrăm în război dar se opune Regele. În fond Regele și guvernul sunt una. Salvarea nu ne poate veni decît dela națiune, care are dreptul sfînt al revoluției. Dacă guvernul nu merge cu țara, trebuie să i-se spue că altfel nu se poate. Contrar poporul să răspundă anarhiei de sus, cu anarhia de jos.

Trăiască revoluția! Jos Regele și guvernul dacă nu sunt la înălțimea datoriei.

D. Aurel Iliescu spune: Astăzi ne găsim la cotitura cea mai primejdioasă a existenței noastre. Țara deșteptată strigă: Măria Ta, țara a trăit și cu domni și fără domni, și va fi cu tine și fără tine.

Părintele Imbroane din Banat spune: Să ne unim și să luptăm cu toții ca să putem avea o viață frumoasă și curată.

Guvernul va face ce vrea țara, dacă țara voește cu adevărat. Să-și manifeste voința cetățenii, și atunci guvernul va fi nevoit să-i asculte.

D. Em. Antonescu spune: Dacă ne gândim la trecutul nostru, atunci trebuie să nu ne îndoim de valoarea noastră, de oarece trecutul se leagă cu prezentul și acesta cu viitorul.

În trecut s'au pus bazele României de astăzi, iar generația actuală mai bine pregătită decît cele din trecut, poate realiza o operă mai mare. Prin forța noastră vom realiza dreptul nostru iar nu prin mila altora.

La guvern avem un om, care își ia toată răspunderea situației, pe când în toate țările beligerante s'a recurs la toate persoanele ce reprezintă sufletul țării ca astfel să ducă țara la izbândă. La noi se face cu totul altfel.

Să dea Dumnezeu ca d. Brătianu să ne ducă la triumf, dar să-l ferească Dumnezeu să ne ducă la pierzare.

D. dr. Istrati spune: Vremurile de astăzi sunt cumplite, iar mișcările noastre naționale sunt zadarnice față de guvernul acesta, ce ne duce la peire. Guvernul a fost mai pre jos de menirea lui, dacă îl privim din punct de vedere al activității pentru împlinirea idealului.

Guvernul compromite idealul românilor.

Noi avem nevoie de un guvern care să aibă încrederea poporului și să alipească teritoriile românești.

D. N. Titulescu spune: Anul trecut guvernul arăta că viitorul nostru va fi așa de strălucit încât va întrece toate speranțele noastre.

Mai deunăzi ne-a spus că nu e încă momentul să intrăm în acțiune, iar acum spune că e prea târziu și trebuie să ne apărăm existența. România nu e nici cu Puterile centrale, nici cu Ententa. Victoria Ententei, sau a Puterilor centrale, va însemna pentru noi cea mai mare nenorocire, dacă nu vom participa la război.

Trebuie dar să ne mișcăm oricât de plăcute ar fi seducțiile păcii, de oarece neutralitatea ne-ar duce la peire, ia fiind totdeauna și o povară pentru grupările beligerante. Războiul balcanic este numai un episod care trebuie încheiat cât de curând ca să se permită beligeranților concentrarea armatelor pe alte fronturi unde va apărea și victoria definitivă.

Aceste armate nu pot fi dislocate din cauza neutralității noastre.

Oratorul arată cât de ușor ar fi fost războiul la început și cât de greu e acum din cauza

indolenței guvernului care a pierdut toate momentele favorabile. Să luptăm pentru a învinge greutatea situației ce ni s'a creat.

D. Leon Cantacuzino roagă publicul să se împrăștie în liniște, de oarece s'a dovedit că sunt agenți provocatori.

Se citește apoi o moțiune în sensul celor vorbite. Intrunirea s'a terminat la ora 6.

Orătorii s'au întrunit la un banchet în localul Bursei.

Cum se va remania guvernul român

Citim în »Inainte«:

Deși în cercurile liberale apropiate primului ministru se spune că pentru moment guvernul va rămâne în actuala sa formație, foarte mulți liberali autorizați dau ca sigură o apropiată remaniere. Iată noui formație pe care o dau ei:

D. Ferechide, internele

D. Toma Stelian, războiul

D. Săveanu, domeniile

D. Banu, justiția

D. Vintilă Brătianu, lucrările publice

D. Ionel Brătianu, externele.

E bine înțeles și aceasta o versiune pe care o înregistrăm ca și pe cele anterioare.

Bordee pentru refugiații sârbi în România

Din Turnu-Severin se anunță că ministerul Domeniilor în urma cererii societății »Crucea Rosie« de sub președenția d-lui Al. Marghiloman, a pus la dispoziția acestei societăți cinci hectare de pădure, pentru a se construi bordeie pentru refugiații sârbi în orașul Turnu-Severin.

Bordeele se vor construi pe marginea Dunărei, în apropierea fostei dogării Müller.

rusesc a fost înăbușit în focul nostru. La un scurt contra-atac am prins 100 ruși. La armata generalului Linsingen, trupele austro-ungare, susținute de focul artileriei germane, au aruncat pe ruși din Kosciuchnovka, la nord de linia ferată Kovel-Sarni — și din pozițiile lor dela sud. 7 ofițeri, 200 soldați ruși, 8 mitralieze au căzut în mâinile noastre. La sud de această linie au eșuat atacurile rusești.

Șeful Statului major.

LUPTELE DIN APUS

— Acțiunea artileriei pe frontul francez. — Aeroplan englez doborât. — Frământările politice în Anglia și Franța. —

Raportul german dela 11 Noiembrie anunță că pe frontul francez, în diferite locuri urmează lupte de artilerie, precum și o vie activitate cu mine și granate de mână.

Un aeroplan englez a fost silit să se coboare la nord-vest de Bapaume și aviatorii au fost făcuți prizonieri.

Raportul oficial englez, anunță că la 7 Noiembrie aviatorii englezi au obținut un succes prin bombardarea lagărului militar german. În aceeași zi s'a prăbușit un aeroplan german în frontul englez. La Douc, Englezii au pierdut în luptă un aeroplan. Altfel domnește o liniște mai mare ca de obicei pe frontul englez.

— Mare senzație a făcut o declarație a ministrului de externe englez Sir Grey, făcută în Camera comunelor, ca promisiunea ce a făcut-o Serbiei de a-i da un ajutor în război — a fost mai mult de importanță politică, decât militară, pentru a intimida Bulgaria și a atrage în război Grecia.

— Am declarat — a zis Grey — că debarcarea de trupe engleze în Salonic și viitoarea lor acțiune în Macedonia, atârna de ținuta Greciei. Voiam să ajutăm Grecia cu trupele noastre ca să-și împlinească obligațiile din tratatul cu Serbia. Dar n'am spus ce vom putea face în cazul când Grecia va refuza să ajute Serbia. Declarațiile mele de a acorda Serbiei un ajutor neapărat și fără limită — avea o importanță politică și nu militară. Nimenea nu poate crede că guvernul să trimeată toate trupele engleze, lără să ia în considerare necesitățile frontului de luptă din Flandra și Franța. — Am promis amicilor noștri că le vom ajuta cât ne stă în putere. Asta s'a întâmplat și se întâmplă.

MERSUL RĂZBOIULUI

Rusia pe calea dictaturei

— Poporul rus își perde răbdarea. — Anglia și ajutorul promis Serbiei. — O înfrângere mare a muntenegrenilor. — Iarăși 4000 prizonieri sârbi. — Camera greacă va fi dizolvată. — Italienii reîncep asalturile lor. — Situația la Dardanele. —

Din Geneva se anunță că: după știri din istoric sigur, starea de spirit în Rusia devine tot mai agitată, mai nervoasă. Neliniștea din opinia publică rusească se oglindește în presa, care cu toată cenzura aspră, adresează atacuri extrem de violente contra guvernului și diplomației rusești. Se mai aduc în ziarele rusești învinuiri grave puterilor Ententei, că prea se amestecă în afacerile interne ale Rusiei, neglijând însă îndatoririle externe. Nemulțumirea în sinul populației rusești crește prin înăsprirea reacțiunii și prin condițiile de trai imposibile. Cazurile de manifestațiuni revoluționare devin tot mai dese în orașele imperiului, percheziții în casele oamenilor suspectați ca instigatori revoluționari, arestările și condamnările sînt mereu la ordinea zilei în Rusia. Prefectul de poliție din Moscova oprește ori-ce întrunire, orice conferință publică și anunță cele mai aspre măsuri de ordine. Zăpăceala crește mereu în administrația rusească.

O telegramă din Copenhaga anunță că cercurile progresiste rusești văd în faptul ultimei audiențe a lui Sassanov la țară — numai o încercare de a amăgi Rusia și străinătatea, ca și cum Sassanov ar mai continua să conducă politica externă a Rusiei. Dar conducătorul real al ministerului de externe rus este Goremkin cu ajutorul lui Șebeco. Înălțurarea dela ministerul de agricultură a democratului Krivoșein — este o dovadă că curentul politic din Rusia se îndreaptă spre introducerea dictaturei în imperiu.

În ziarul »Adevărul« din București corespondentul din Rusia, dr. Duscian, publică impresiile lui mișcătoare dintr'o călătorie ce-a fă-

cut-o în Rusia dela Minsk spre Gornel-Pinsk — cu care ocazie a putut vedea înfricoșătoarea mizerie a refugiaților ruși și poloni din teritoriile ocupate de austro-germani.

Toate vagoanele — scrie dr. Duscian — sînt tixite de refugiați, toate drumurile sînt pline cu ei. Foarte mulți mor pe drum. Mii de copii și au pierdut părinții — și iarăși mulți părinți și-au pierdut copii. Pe linia Luck, Bobrinsk, Smolensk-Moscova — folosită odată și de Napoleon — se refugiază zilnic 30.000 oameni, cari trăiesc sub cerul liber, pământul umed ca toce de odihnă, cerul înorat ca acoperământ. Cholera și sleirea a făcut numeroase jefte. Dramul e presărat cu morminte proaspete ale refugiaților.

De pe frontul rusesc comunicatele oficiale dela 11 Noiembrie anunță:

La apus de Czartorisk am respins un atac rusesc. La apus de Rafalovka trupe austro-ungare, ajutate de focul bateriilor germane, au respins pe dușman la riul Stîr, făcând prizonieri 7 ofițeri, 200 soldați și capturând 8 mitralieze.

Höfer, mareșal-locot.

Armata lui Hindenburg a respins eri trei atacuri rusești, sprijinite și de focul vapoarelor rusești, la apus de Riga, la Kevmern. În cursul nopții, trupele germane s'au retras, neturburate de dușman din regiunea păduroasă la apus și sud vest de Schlock, care în urma ploilor s'a prefăcut într'o mlaștină. La Bersemunde, la sud-est de Riga, un atac

RĂZBOIUL CU ITALIA

— Ofensiva italiană reîncepe la Görz și frontul Isonzo. — Scufundarea vaporului italian »Ancona« 300 persoane înecate? —

După o mică întrerupere, italienii au reluat eri ofensiva pe frontul dela Isonzo — asalturile lor au avut acelaș rezultat: au fost respinse.

Despre nouile lupte pe frontul italian raportul lui v. Höfer dela 11 Noiembrie anunță:

Italianii iarăși își dau silința să câștige Gorita. În pauza ce a urmat după a treia bătălie dela Isonzo, ei au adus rezerve noi și au concentrat noi trupe în regiunea Görz. Eri după o violentă pregătire de artilerie de câteva ore au aruncat toate forțele lor la un asalt general pe întreg frontul dela Plava până la Monte dei sei Busi.

Din nou vitejii noștri apărători au respins toate asalturile, parte prin foc, parte prin lupte piept la piept, cari au costat pe dușman multe pierderi. O furtună deslănțuită seara a pus capăt în acea zi plăcerea de atac a italienilor.

Höfer, mareșal loco.

— În cercurile Ententei produce mare indignare scufundarea vaporului italian cu pasageri »Ancona« de către submarinele puterilor centrale. Ele afirmă că e un nou caz »Lusitania« la ordinea zilei.

»Corriere dela Sera« scrie, că vaporul »An-

cona» plecând din Messina, a luat drumul spre Gibraltar. La Capul Carbonara a fost așteptat de un submarin austriac și torpilat. La Neapole a provocat mare consternație scufundarea acestui vapor. Se vorbește de sute de morți, căci vaporul s'a scufundat iute, așa că puțin călători au fost salvați. Vaporul »Ancona» se îndrepta spre Newyork. Guvernul din Washington a fost informat că pe vaporul Ancone s'au aflat și călători americani.

Ziarele italiene scriu că 300 persoane și-au găsit moartea în adâncul mării. Vaporul a avut pe bord 412 călători, iar echipajul număra 160 persoane. Pasagerii din clasa III-a erau emigranți din Veneția și Apulia. Salvate au fost 270 persoane.

RĂFUIALA CU SERBIA

— O luptă grea cu Muntenegrenii —
Sârbii încercuți. — Germanii fac 4000
prizonieri sârbi. — Marile pierderi ale
francezilor în Balcani. —

Până și presa franceză constată azi că rezistența sîrbă se apropie de sfârșit. Prin înaintarea trupelor austro-germane la sud de Ivanjița, la sud de Kraljevo, li s'a tăiat armatei sârbești — linia principală de retragere spre Muntenegru. A mai rămas sârbilor încă unica șosea din spre Mitrovița — pentru a se putea refugia în Albania.

Bulgarii au ocupat localitatea Kalcandelenz, care se află la granița albaneză, prin aceasta armatele bulgare au prelungit bariera de despărțire între sârbi, și trupele anglo-franceze din Macedonia — până la granița albaneză.

Cu alte cuvinte, bulgarii au tras un cordon de trupe, prin care cu greu vor mai putea trupele anglo-franceze să treacă pentru a se uni cu sârbii. Cronicarii militari mai constat că frontul bulgar în Macedonia e foarte bine postat față de trupele anglo-franceze. Armatele austro-ungare au ajuns aproape de localitatea Novivaros, situată la o sută de klm. de Mitrovița, orașul unde se află acum regele Petre și guvernul sârbesc.

— Lupte înverșunate s'au dat între trupele anglo-franceze și cele bulgare la 3 până la 5 Noiembrie, apoi dela 5 la 6 Noiembrie, în sudul Serbiei, la Krivolak și Rabrovo. Iar dela 8 Noiembrie sînt mari lupte în curs la Valandova. O știre din isvor englez anunță că o divizie de 25.000 bulgari printr'o acțiune de împresurare a exercitat o mare presiune asupra frontului francez din Macedonia. Francezii se retrag din acel front. La Salonic au sosit până acum peste 3000 răniți francezi.

Iată amănunțele date de comunicatele oficiale dela 11 Noiembrie despre noile lupte pe frontul sârbesc și muntenegrean:

La răsărit de Trebinje, am respins un puternic atac muntenegrean. Dușmanul a suferit mari pierderi. Trupele austro-ungare cari înaintază la sud de Uzice au străbătut eri jumătate din drumul spre Novavaros. La nord-est de Ivanjița am respins pe dușman din mai multe pozițiuni de pe spatele muntelui Cerneno. Diviziile germane ale generalului Kóvess gonesc pe sârbi din regiunea Stolovi Planina. La răsărit de ea, forțele austro-ungare și-au croit urcușul spre Krnja Iebe și Pogled. La Trstenik au căzut 1000 sârbi în mâinele noastre. La Vrnjacka-Banja, la sud-vest de Trstenik, sârbii au lăsat un spital de cîmp cu 1000 răniți, soldați și ofițeri și un medic. Armata generalului Gallwitz luptă la nord-est de Brus, și la nord de muntele fastrebac. Forțe bulgare au trecut riul Morava la Alecsinaț.

Höfer, mareșal locot.

Urmărirea sârbilor în munți, la sud de Morava de vest a făcut progrese bune. Am prins peste 4000 sârbi. Armata generalului Bojadjev a trecut riul Morava în mai multe locuri.

Șeful Statului major.

Situația în Grecia

Noul prim ministru grec, Sculidis, a invitat la dînsul pe rând pe membrii de influență a opoziției, cu care a desbătut situația din parlamentul grec. Autoritatea lui Venizelos asupra cercurilor parlamentare e în scădere. Buna voință ce o arată Bulgaria în toate chestiile politice, economice Greciei — are o bună înrîurire asupra opiniei publice grecești.

Ziarul din Atena »Embros« află că regele Constantin ar fi semnat un decret prin care se disolvă Camera greacă.

Știrile zilei

Victor Rusu — maior

Monitorul oficial, anunță că Maj. Sa a înaintat pe căpitanul în rezervă, Victor Rusu la rangul de maior în rezervă în regimentul 32 de honvezi din Solnoc-Dobâca. Se știe că Victor Rusu, nu-i altul decât fostul redactor al ziarului partidului național-român »Lupta«, și despre care ne-am ocupat în mai multe rânduri, Rusu distingându-se în lupte eroice contra rușilor la granița bucovineană.

Monarhul pentru Crucea roșie bulgară

a donat 25.000 coroane.

Ministrul de interne ungar în satele din Bănat

În urma ofensivei reluate pe la finele lui Septembrie — contra Serbiei — autoritățile militare austro-ungare au dispus ca populația dintr'o serie de comune din Bănat, aproape de granița sârbească, la Dunăre din comitatele Torontal și Caraș-Severin, — să părăsească aceste comune. Acum, acțiunea în Serbia fiind foarte înaintată, s'a îngăduit locuitorilor din aceste sate din Bănat să se întoarcă la căminurile lor. Ministrul de interne Ioan de Sandor, face acum o călătorie de inspecție prin acele comune pentru a se încredința personal de starea acestei populațiuni care a suferit de pe urma acestei evacuări forțate.

Economii români cari au suferit pagube în urma părăsirii gospodăriilor lor — ar avea prilejul să se plângă direct ministrului de pierderile de vite, și bucate ce au avut în lipsa lor de acasă. Căci ni s'a scris că unii economi au avut pagube de sute de mii de coroane.

Cărți de legitimație pentru lapte

va elibera primăria Budapestei dela 15 Noiembrie pentru bolnavi și copii sub 2 ani, iar de la 1 Decembrie pentru copii între 2 și 10 ani. Pe temeiul acestor cărți de legitimație, se pot obține dela lăptării, pentru copii sub 2 ani, 1 litru pe zi, pentru copii dela 2 până la 10 ani, jumătate litru pe zi.

Al 3-lea împrumut de război

Încă șase zile mai sînt disponibile pentru subscrieri la al treilea împrumut de război. Băncile din Ungaria cari sînt foarte satisfăcute de rezultatul ce l'a dat până acum subscrierile, — mai speră ea și în aceste câteva zile se va grăbi cei cari n'au scris încă, să dea obolul lor. În noile lor apeluri, băncile relevă că obligațiile de rentă dela al treilea împrumut aduc acelor cari își plasează banii economisiți în aceste obligații o dobândă de 12 cor. 83 fileri la suta de Coroane.

Sinuciderea unui locotenent la Timișoara

Locotenentul în pensiuine Iosif Jäger, de 60 ani, s'a împușcat la Timișoara cu o pușcă de vînătoare. El era o figură cunoscută în acel oraș. O boală de nervi incurabili la împins la acest act disperat.

1000 butoaie cu petrol în flacări

Fabricantul de petrol Iosif Hendel din Ștîyl, s'a stabilit dela izbucnirea războiului, la Nyiregyhaza, unde și-a deschis un depozit de petrol, în care se afla peste 1000 butoaie cu petrol. Zi-lele acestea un căruțaș veni să cumpere un butoi cu petrol. În prezența negustorului Hendel, butoiul a fost umplut din rezervorul de petrol. Hendel ținând un chibrit aprins în fața butoiului cu petrol, — petrolul a luat foc și s'a produs o explozie teribilă. Căruțașul și servitorul lui Hendel au scăpat prin fugă. Negustorul însă a fost cuprins de flacări și în ziua următoare cadavrul lui carbonizat a fost găsit sub rămăturile casei.

Invățător german împușcat

Julius Adam, invățător din Mülhausen, a fost împușcat, fiindcă a făcut spionaj în favoarea Franței.

America se teme de lipsa de brațe

Ziarele americane anunță, că printre emigranții națiunilor ce azi se găsesc în război, s'a pornit o propagandă foarte întinsă, ca după terminarea războiului să meargă acasă cîț de mulți, pentru ca să reconstruiască statele distruse.

Comercianții americani, bancherii și fabricanții văd că e de mare primejdia acestei propagande, desfășurate mai ales de consulatele austro-ungare, cari arată că acasă va fi lipsă mare de brațe, de oarece războiul a răpus cea mai mare parte din floare a națiunii întregi.

Guvernul Statelor Unite va lua toate măsurile pentru a influența și chiar constrânge muncitorimea străină să rămână în America, de cât să se întoarcă într'o parte unde n'au putut trăi înainte de război și unde, și după război, traiul ei va fi insuportabil.

Populația franceză din ținuturile ocupate

»Excelsior« anunță, că după o statistică oficială, populația franceză din departamentele ocupate până acum de germani, se ridică la 3.255.000, sau 8 la sută din populația totală a Franței.

Desertarea din armată

Numărul mai nou al foii oficiale a comitatului Sibiu, conține publicațiunea comisariatului Betegh, primită dela comanda de honvezi din districtul Clujului, cu raport la desertarea de honvezi și glotași din trupele ce-i aparțin. Desertarea, se zice în publicațiune, este crima cea mai de ocară pentru un ostaș; fiecare să se ferească de această crimă, cu atât mai vîrtos că dacă cineva a desertat și nu se întoarce îndărăt la trupe de bună voie, ei este prins, pe temeiul paragrafului 193 din podicele penal temeiul paragrafului 193 din podicele penal ar să fie împușcat conform legii marțiale. Publicațiunea aceasta se aduce la cunoștința întregii populațiuni din comitat spre a se conforma întocmai.

Numai 1 C. 50 fil.

este abonamentul la foia noastră zilnică, împreună cu suplimentele
— »Cucu« și »Foia Ilustrată« —
pe timp de o lună

pentru soldații răniți și bolnavi din spitale.

Harta care arată toată întinderea frontului de luptă sârbesc

Tragedia Serbiei

A acțiunea militară a austro-germano-bulgarilor în Serbia urmează.

Uniți pe o linie de semicerc dela Vișegrad la Kraljevo, Paracin la Niș, austro-germano-bulgarilor strâng armata sârbească și o îngrămădesc spre vest, de-alungul Muntenegrului și Albaniei și spre sud în Macedonia sârbească.

Li s'au promis sârbilor ajutoare. Ceeace li s'a dat însă e prea puțin. Trupele anglo-franceze debarcate la Salonic, deabia pot ține în loc a treia armată bulgară care combate în Macedonia sârbească amenințând Monastirul.

Ajutorul Italiei nu se cunoaște încă, iar din partea Rusiei nu s'a produs în favoarea Serbiei de cât bombardarea în două reprize a portului Varna. Și doar Rusia e cea mai apropiată de Serbia și cea mai obligată să-i vină grabnic în ajutor.

Când vor sosi ajutoarele din partea Rusiei și Italiei? Nimeni nu poate să precizeze.

Franco-englezii trimit încă trupe în ajutorul Serbiei, dar ei nu pot trimite în nici un caz mai mult de 100.000 oameni, număr cu totul neindeslulător.

În timp ce Serbia e redusă aproape la propriile ei forțe de apărare și rezistență, austro-germanii au devenit stăpâni pe linia ferată Belgrad-Niș-Sofia și pe Dunăre. Pe aceste două căi ei se grăbesc să trimeată tunuri, arme și cartușe bulgarilor și turcilor, ca să aibă astfel în serviciul cauzei lor încă două armate bine aprovizionate cu armament și muniții.

Soarta Serbiei devine deci tot mai tristă. — Toți înțelegem că poporul sârb trece printr-o mare tragedie. Acest popor ne apare ca victima cea mai nedreptățită din cauza urmărilor sfaturilor altora.

Serbia victorioasă din 1913 se afla în cea mai strălucită situație. Sporită cu o bună parte din Macedonia, stăpână pe aproape tot sangeacul Novipazar, înțeleasă cu Grecia asupra comunicărilor la mare prin Salonic, Serbia putea să rămână liniștită cel puțin zece ani, în acel timp având să se organizeze în toate direcțiile și să ajungă o însemnată forță economică și militară în Balcani. Macedonia era bogată. Printr-o administrație iscusită, Serbia putea să evite nemulțumirea populațiilor de alte origine și în schimb să profite de tot rodul finanțului.

Calea la mare prin Salonic îndeda o posibilă lătare să pună în valoare toată bogăția ei forestieră și minieră, iar sporul de populație îi înlesnea ridicarea armatei permanente până la 500.000 oameni.

Dar Serbia n'a fost lăsată să se organizeze și să profite de roadele victoriei dobândită la 1913. Rusia i-a arătat neconținut obligația de a se preocupa de slavii din Austro-Ungaria.

Graba altora de a realiza cât mai curând idealul integral al slavismului a pus în primejdie existența Serbiei și a adus pe poporul sârb din regat la tragedia cumplită de azi.

Sutele de mii de soldați despre cari ni se tot spune că ar fi în Basarabia și la Odessa nu mai pot merge odată în contra bulgarilor.

Lumea vede ce se petrece, lumea judecă și trage învățământul, dureros, dar adevărat:

— Să nu te încrezi de cât în propriile tale forțe.

Poșta redacției

Mulțumesc tuturor acelorora, cari din prilejul zilei de Sf. Dimitrie și-au adus aminte de mine. În deosebi mi-a pricinuit o mare bucurie nenumăratele felicitări venite dela frații soldați de pe câmpul de luptă și dela cei din spitale. Lor le mulțumesc deosebit și doresc, ca bunul D-zeu să-i păzească de toate năcazurile și toate relele și să se poată întoarce voioși și sănătoși la căminurile lor.

Dimitrie Birăuțu.

Schimbul banilor noștri

în bani nemțești, românești etc. se face aici în capitala țării mai ușor, mai repede și cu condițiuni mai favorabile decât în provincă. Nimeni să nu se lase sedus de făgăduelile făcute de agenți cari s'au sporit în timpul din urmă atât de mult.

Bani mai ieftini se capătă numai în Budapesta.

Informații dăm cu plăcere tuturor acelorora, cari ni se adresează, — dacă alături la scrisoare mărci de 35 fileri pentru răspuns.

Editor și redactor responsabil: D. Birăuțu.
Foaia Poporului Român Bpest Ilka-u 36

Ajutorul de stat pe seama familiilor celor înrolați.

Prețul cu portopostal împreună nu mai 20 fileri

Cuprinsul:

1. Cine este îndreptățit să primească ajutor?
2. Cine n'are drept la ajutor?
3. Cei îndreptățiti la ajutor.
3. Ajutorul zilnic pentru întreținere și chirie.
4. De când până când urmează să se plătească ajutorul?
5. Cât face ajutorul la zi pentru fiecare membru de familie?
6. Unde și cum trebuie să se ceară ajutorul?
7. Remedii de drept. — Plătirea ajutorului.
8. Plătirea taxelor când cel îndreptățit la ajutor se mută în alt sat sau oraș.

La comandă prețul esemplarelor se poate trimite și în mărci postale. Cu rambursă nimănuia nu trimitem.

Dela Administrația ziarului
"Foaia Poporului Român"
BUDAPESTA, VII., Ilka-utca 36
se pot cumpăra următoarele cărți:
Rugăciuni pentru soldați

cu binecuvântarea Pr. SS. LL. episcopii Dr. E. Cristea (pentru gr. orientali) și Dr. Valer Frențiu (pentru greco-catolici).

Prețul: 1 exemplar cu porto postal 10 fileri;

50 exemplare cu porto postal 3 cor. 20 fileri;

100 exemplare cu porto postal 5 cor. 30 fileri.